



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

II. Quænam fuerit conditio hominis in statu innocentiae seu naturæ
integræ & incorruptæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

cuiusq; imaginis, vt sit ad similitudinem exemplaris facta, vti dictum est. Secundo, vt sit aliquid ratione posterius, & quasi perfectio superaddita comuni rationi imaginis, ita vt dicat peculiarem expressionem & perfectionem imaginis; quo modo dicimus vnam imaginem esse prototypo similiorem, quam alteram; aut vnam absolute similem, alteram non ite. Et hoc posteriori sensu similitudo loc. cit. additur ad imaginem, significans similitudinem gratie, perficiendam in gloria. Quia vt dicit Damascenus l. 2. c. 13. *Id quod est secundum imaginem, & intellectu significat, & arbitrio liberum, per se potestatum: quod autem secundum similitudinem virtutis, secundum quod homini possibile est, habere similitudinem.* Et ad idem refertur, inquit S. Thomas, quod similitudo dicitur ad dilectionem virtutis pertinere. Non enim est virtus sine dilectione virtutis.

14

Ex quo sequitur, omnes quidem homines esse ad imaginem Dei; vt docet idem S. Thomas q. 93. a. 4. quandoquidem ratio imaginis in ipsa natura mentis seu anime posita est, vt dictum; sed ad similitudinem Dei speciali ratione & sensu, quem scriptura citato loco Genesis intendit, solummodo esse iustos. Quod etiam tradit Origenes l. 3. peri archion cap. 6. Basilius homil. 10. in Hexaem. Gregorius Nyssenus orat. in illud, *Faciamus hominem.* Theodoretus q. 20. in Genes. & Theologi cum Magistro in 2. dist. 16. Quanquam Patres nonnunquam etiam imaginem Dei ita interpretentur, vt eam, in gratia Dei positam, ac peccatum amitti asserant; quod tamen in Origene improbat Epiphanius epist. ad Ioann. Hierosolymitanum & haeresi 78. & ex parte etiam retractat Augustinus l. 2. Retract. cap. 24. Plura de his reb; Pererius tom. 1. in Genes. lib. 4. & S. Thomas locis citat. & quest. 92. vbi speciatim de formatione mulieris ex costa Adami agit; asserens a. 3. cam costam in Adamo fuisse, supra conuictum numerum costarum; nec adeo eius loco nisi carnem, vt loquitur scriptura, restitutam: et si alij aliter; male quidem Caietanus Genes. 2. asserens, Eum non vere & proprie, sed solum metaphorice productam fuisse ex costa Adami: quod parum tutum in fide censet Molina disp. 24.

D V B I V M II.

Quenam fuerit conditio hominis in statu naturae integrae & incorruptae.

S. Thom. 1. p. q. 94. vsque ad q. 102.

PROsequar tantum potiora; & paucis quaestibus rem breuiter declarabo. Queritur primo; qua scientia primus homo in statu Innocentiae fuerit praeditus. Respondeo cum S. Thoma q. 94. Adamum fuisse conditum cum perfectissima scientia; quamuis enim non habuerit cognitionem quidditativam vel intuitiuam Dei; nec quidditativam Angelorum; tamen eos cognitione naturali abstractiua multo cognouit apertius, quam ab vilo homine cognosceantur, vt cum Sancto

Thoma hic q. 94. artic. 1. & 2. habet communis. Deinde per fidem cognouit Adam tantum Deum; vt auctorem bonorum supernaturalium; ipsamque sanctissimam Trinitatem; tum Incarnationem Verbi, quoad substantiam; adeoque mysterium coniunctionis Christi & Ecclesiae; vt ex communi docet S. Thomas 2. 2. quaest. 2. articulo 7. & forte etiam casum & ruinam Angelorum, vt docet Catharinus in cap. 1. Genes. & probabile censet Pererius lib. 5. in Genes. & Gregorius de Valentia disputat, 7. quaest. 2. pun. 1. Tertio habuit scientiam per accidens infusam omnium rerum naturalium; quatenus vel ex primis principijs per se notis sciri possunt, vel ad alios erudiendos & gubernandos sciri debent; quicquid de scientia elementorum & corporum caelestium, sine causa negarit Caietanus q. 94. a. 3. non autem cognouit numerum arenae maris, aut secreta cordium, & similia; vt ex communi docent S. Thomas cit. q. 94. a. 3. & Doctores in 2. d. 2. 3. Neq; vero illa scientia fuit specie diuersa a nostra; cum solum differret per accidens, ratione modi eam acquirendi, vt cum Caietano cit. a. 3. recte Valentia loc. cit.

Denique ad perfectionem eius scientiae pertinet, quod Adam, dum ex statu Innocentiae per peccatum mortale non excidit, nullam in re potuit decipi; probabilibus solum vt probabilibus; & cum modo probabilitatis, non absolute assentiens, vt in simili de Angelis dictum, & docet S. Thomas cit. quaest. 94. articulo 4. post Augustinum lib. 3. de lib. arbit. cap. 12. vti ait: *Approbare vera pro falsis; non esse naturam instituti hominis, sed poenam damnati.* Quare nec Eua prius fuit a serpente decipita; quam in ea esset amor propriae potestatis, & quaedam de se superba praesumptio, vt cum S. Augustino lib. 10. Genes. ad lit. capit. 30. docet S. Thomas cit. articulo 4. ad 1. Quae omnia fere colliguntur ex illo Eccles. 17. v. 5. vbi de primis parentibus dicitur: *Cor dedit illis cogitandi, & disciplina intellectus repleuit illos. Creauit eis scientiam spiritus, sensu impleuit cor illorum; & mala, & bona ostendit eis: posuit oculum ipsorum, super corda illorum, ostendere illis magnalia operum suorum &c. vt magnalia enarrant operum illius.*

Queritur secundo; quam fuerit conditio hominis in statu innocentiae, quoad voluntatem, adeoque gratiam & iustitiam. Respondeo, hominem in eo statu fuisse conditum cum gratia iustificante; ipsaque, quam vocant, iustitia originali. Ita ex communi docet S. Thomas q. 95. a. 1. post Augustinum lib. 12. de ciuit. Dei capit. 9. et si de hac re perplexo locutus fuerit Magister in 2. dist. 23. & auctor libri quaest. veteris & noui testamenti quaest. 123. & colligitur ex illo Eccles. 7. versu 30. *Deus hominem fecit rectum. Quae rectitudo in hoc consistebat, quod & ratio subdebatur Deo; rationi vero inferiores vires; (ita vt in appetitu nulla esset rebellio aduersus spiritum) & anima corpus: & quibus prima subiectio erat causa & secunda & tertia.* Quamdiu enim ratio manebat Deo subiecta; etiam inferiora rationi subiciebantur, vt cum Augustino lib. de natura & grat. capit. 15. & de corrept. & grat. cap. 11. docet S. Thomas ibidem.

4 Nec obstat, quod in hoc eodem libro cap. 10. dicit Augustinus, *Deum sic ordinasse Angelorum & hominum vitam, ut prius in eis ostenderet, quid posset eorum liberum arbitrium, deinde quid posset sua gratia beneficium, insititque iudicium.* Nam ut bene Sanctus Thomas ibidem ad 3. sensus non est, Angelum vel hominem prius fuisse creatum in naturali libertate arbitrij, quam haberet gratiam; sed Deum ostendisse, *quid in eis posset liberum arbitrium, ante confirmationem; & quid postmodum consecuti essent per auxilium gratia confirmatis.* Sic autem Angelus nihilominus gratiam accepit per propriam dispositionem, quam in eodem instanti habuit, ita hoc etiam credibile est de primo homine, ut docet S. Thomas cit. artic. 1. ad 5. quia motus voluntatis non eget mora vel successione. Gratiam autem sanctificantem comitabantur ceteræ virtutes, ut docet S. Thomas q. 95. a. 3. & in simili de Angelis dictum.

5 Quæritur tertio, an & quale dominium homo in statu innocentia habuerit, tum in res ceteras corporeas; tum in alios homines. Respondeo habuisse dominium quoddam naturale, cum infallibili effectu, ne vnquam homini resisterent, vel nocerent; tum in bestias & animalia omnia; (quibus si natura sua carniuora essent, suis nihilominus cibus naturalis, ex aliorum animantium cæde defuturus non erat, iuxta S. Thomam q. 96. a. 1.) tum in plantas & res alias inferiores; *non quidem his dominando per imperium, vel immutationem, sed absque impedimento utendo eorum auxilio;* ut docet S. Thomas quæstion. 96. articulo 1. & 2. Et colligitur ex capit. 1. Genes. versu 26. *Præstiti piscibus maris, & volatilibus caeli, & bestiis, vniuersaque terræ, omnique reptili, quod mouetur in terra.* Et versu 29. *Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram.* &c. Secus est de cælis ipsis, & astris; quia his homo suo arbitratu non poterat uti, nec de ijs disponere: præterquam quod secundum vniuersalem vim & rationem causandi, ipso quoque homine essent superiora.

6 Sed & futurum erat in eodem statu innocentia dominium vnus in alios homines; non quidem proprietatis, velut in seruos seu mancipia; sed Iurisdictionis, velut in liberos & conciuces; quos & ad eorum proprium, & comune bonum ordinaturus esset. Hoc enim in cõmunitate requirit bonus ordo politia, ipsumque bonum commune, ut docet S. Thomas q. 96. a. 4. & tradit Augustinus lib. 19. de ciuit. Dei, cap. 14. vbi ait: *Iusti non dominandi cupiditate imperant, sed officio consulendi: hoc naturalis ordo præscribit; ita DEVS hominem condidit.* Neque tamen in paradiso vilius ideo locus pœnæ aut coactioni futurus esset; quia in eo, manente statu innocentia, nec transgressio locum habitura esset.

7 Quæritur quarto, an & qua ratione homo in statu innocentia fuerit immortalis & impassibilis; loquendo scilicet de passione corruptiua & proprie dicta, qua subiectum à sua naturali dispositione remouetur. Respondeo, omnino fuisse immortalem & impassibilem; omnino quod, etiam excidendo ex statu innocentia per peccatum, pati & mori non potuerit; sed tum

quia poterat omnino, si vellet, & non pati, & non mori; tum quia nec poterat quidem, manente eo statu innocentia, quicquam pati, vel mori, ut docet Sanctus Thomas quæstion. 97. articulo 1. & 2. post Augustinum, seu quisquis est auctor quæstionum noui & veteris testamenti quæstion. 19. vbi dicitur: *Deus hominem fecit, qui quamdiu non peccaret, immortalitate vigeret, ut ipse sibi auctor esset, aut ad vitam, aut ad mortem.* Quam rem ex instituto profequitur Augustinus lib. 1. de peccat. merit. & remiss. capit. 2.

8 Causa vero & propria ratio huius immortalitatis non erat, quod aut ipse homo intrinsece per naturam esset incorruptibilis, ut sunt ea, quæ vel materia carent, ut Angeli; vel materiam ad vnã tantum formam determinatam habent, ut corpora celestia; nec quod ratione ipsius anime, veluti formæ, per redundantiam in corpus transfundentis quendam incorruptionis vigorem; immortalis esset, ut corporibus beatorum accidit; sed solum ratione causæ efficientis, infallibiliter hominem à corruptione in eo statu præseruantis; tum ipsius scilicet Dei, propriae que ipsius hominis industriae, remouentis vel cauentis ea, quæ corruptionem possent causare; tum etiam arboris seu ligni vitæ, cuius esu identidem subinde, ac per certa temporum interualla repetito, humidum radicale calorq; naturalis in suo vigore perpetuo conseruaretur, ut docet S. Thomas cit. q. 97. a. 1. & 4. post Augustinum lib. 14. de ciuit. Dei, cap. 26. vbi ait: *quod cibus aderat homini, ne esuriret, potus ne sitiret, & lignum vitæ, ne senectus eum dissolueret.* Et auctor lib. qu. noui & veter. testamenti, quod vitæ arbor, medicina modo, corruptionem hominum prohibebat. Nec opus videtur alia qualitatè animæ indita, quam Caietanus ex S. Thoma, uti patet; eod. a. 3. assignat, & rejicit Scotus in 2. dist. 19. q. vn.

9 Ea tamen impassibilitas non obstat, quominus in eo statu locum haberet indigentia & vsus cibi, potusque; atque etiam vsus naturalis generationis per coitum, sed absque libidine, & sterilitatis defectu, ut docet S. Thomas quæst. 96. articulo 3. & cit. quæstion. 97. a. 3. & q. 98. a. 1. & 2. post Augustinum de ciuit. lib. 14. c. 26. & satis patet ex Genes. 1. versu 29. & capit. 2. versu 21. & 24. etsi de naturali generatione aliter senserint Gregorius Nyssenus lib. 3. de hom. capit. 18. & lib. 18. de prouid. capit. 18. Chrysostomus homil. 18. in Genes. Damascenus libro 4. capit. 25. & Euthymius in psal. 50. sed sine causa & fundamento nec satis consentaneè scripturæ Genes. 2. v. 24. *Et erunt duo in carne vna.*

10 Quinto quæritur, quænam tunc futura fuisset conditio prolis in eo statu prognerandæ. Respondeo primo, omnes nascituros fuisse corpore sano & integro; non tamen adhuc quoad mortem, vsus membrorum, & staturam perfectæ; sed sensim; uti hominis natura exigit, perficiendo; ut docet S. Thomas quæst. 99. a. 1. Secundo nati fuissent omnes cum gratia & iustitia originali; ut docet S. Thomas q. 100. a. 1. etsi nonnulli de gratia aliter senserint. Et ratio est; Quia

Gratia & Iustitia originalis in Adamo fuit accidens ipsius quasi naturæ specificæ; alioqui enim eius amissio nihil obesse posteris poterat; nec ipsis in peccatū imputari: Ergo destinata etiam erat pro posteris.

11 Non tamen nati fuissent ideo in iustitia confirmati, ut secundum mentem Augustini lib. 14 de ciuit. cap. 10. docet S. Thomas quæst. 100. art. 2. etsi contrarium sibi persuaserit Anselmus lib. Cur Deus homo, cap. 36. Et ratio est. Tum quia consentaneum erat, ut quamdiu status merendi duraret, maneret etiam libertas ad vtrumlibet, bonum scilicet & malum. Tum quia non conueniebat, ut proles meliore conditione nasceretur, quam qua Pater ipse primus conditus fuit; qui utique non obstante statu innocentie, potuit peccare. Neque tamen peccatum vnus ex posteris Adæ nocuisset alijs, sed ipsi solum, mox idcirco ex paradiso exterminando, eiusque proli deinceps ex ipso nascituræ, &c.

12 Tertio nati fuissent in eo statu omnes, non quidem scientiam perfecti: nec cum pleno vsu rationis; sed eā mentis & ingenij facultate; qua absque difficultate scientias acquisissent, siue inueniendo, siue addiscendo; ut docet S. Thomas quæst. 101. a. 1. & 2. Quarto nati similiter fuissent omnes immortales & impassibiles, iuxta modum quæstione 4. explicatum; & sequitur ex vi ipsius iustitiæ originalis, qua cum illi fuissent nati, ut ex S. Thomæ dictum q. 100. a. 1.

13 Sexto queritur, vtrum omnes in eo statu progeniti futuri fuissent pares, siue quoad corporis, siue animi dotes. Respondeo cum Sancto Thomæ quæst. 96. art. 3. & ex dictis, negatiue. Varia enim inter eos futura erat inæqualitas; & primum quidem quoad sexum; nam & viri & mulieres futuri erant. Secundo ratione ætatis, non enim simul utique omnes erant nascituri, sed successiue alij atque alij, donec prædestinatorum numerus completeretur: qui an idem præcisè futurus esset, qui modo est, incertum est, & non nihil disputatum de prædestinat. disput. 3. quæst. 5. dub. 5. Tertio ratione stature corporis, ex dictis quæstione 5. & probabiliter etiam ratione virium & roboris etiam in pari alioquin ætate. Quia ut bene notat Sanctus Thomas cit. quæst. 96. articulo 3. [Corpus humanum non erat totaliter exemptum à legibus naturæ; quin ab agentibus exterioribus aliquod commodum aut auxilium reciperet, magis vel minus, cum etiam & cibus vitæ eorum sustentaretur. Et sic nihil prohibet dicere, quin secundum diuersam dispositionem æris, & diuersum situm stellarum, alij robustiores corpore generarentur, quam alij, & maiores, & pulchriores, & melius complexionati, ita tamen, quod in illis, qui excederentur, nullus esset defectus, siue circa animam, siue circa corpus.] Ita S. Thomas,

14 Quarto iuxta eundem ibidem, etiam secundū animam diuersitas fuisset, & quantum ad iustitiam, & quantum ad scientiam. Non enim ex necessitate homo operabatur; sed per liberum arbitrium: ex quo ratio habet, quod homo possit magis vel minus animum applicare ad aliquid faciendum, vel volendum, vel cognoscendum. Unde quidam magis profecissent in iustitia &

scientia, quam alij. Ita Sanctus Thomas ibidem. Ex quo sequitur, etiam futuram tunc fuisse inæqualitatem in remuneratione & gloria; quæ gratiæ & meritis responderet, ut suo loco de hominibus in hoc statu viuentibus dictum disput. 2. quæst. 6. dub. 5.

15 Septimo queritur; quamnam fuerit conditio loci, seu paradisi, in quo tunc homines victuri essent: & an paradisu adhuc supersit. Respondeo breuiter, de paradiso hæc statuenda videri. I. Adamum in paradiso non fuisse productum; sed extra paradisu; & postea in paradisu translatum, secus est de Eua, quæ in paradiso fuit formata. Ita Sanctus Thomas quæst. 102. articulo 4. & colligitur ex Genes. 2. vers. 15. *Tulit ergo Dominus Deus hominem, & posuit eum in paradiso voluptatis, ut operaretur & custodiret illum.* Et mox infra vers. 21. *Adæ vero non inueniebatur adiutor similis eius. Immisit ergo Dominus Deus soporem in Adæ &c.* Rationem congruentiæ rectè assignat Sanctus Thomas loc. cit. *Quia paradisu fuit locus congruus humane habitatiōni, quantum ad incorruptionem primi status: incorruptio autem illa non erat hominis secundum naturam, sed ex supernaturali Dei dono. Ut ergo hoc gratia Dei imputaretur, non humana natura, Deus hominem extra paradisu fecit; & postea ipsum in paradiso posuit, ut habitaret ibi toto tempore animalis (seu naturalis) vitæ, post modum cum spirituales vitam (terminatione vitæ naturalis) adeptus esset, transferendus in celum.* Alia fuit ratio Angelorum, quibus cum secundum ipsam eorum naturam, utpote supremam, congrueret supremus locus cœli, merito ab initio in illo fuerunt creati. Alia etiam ratio fuit mulieris, cui etsi pariter secundum naturam locus paradisi non deberetur, eum tamen ab initio suæ formationis obtinuit, ob dignitatem Adami, velut principij, ex quo iam in paradisu translato, fuit formata, ut dictum, & ibidem docet Sanctus Thomas.

16 II. Paradisu fuisse locum corporeum, & quidem in aliqua parte conuexæ ipsius terræ superficiæ positum. Ita S. Thomas cit. quæst. 102. a. 1. post Augustinum lib. 8. super Genes. ad lit. in princip. ex communi; quicquid Origenes & alij nonnulli in contrarium dixerint. Pater ex historica narratione Moysis, & maxime ex cit. Genes. 2. vers. 15. *Posuit eum in paradiso voluptatis, ut operaretur & custodiret illum;* hoc est, excoleret, tum ob animi recreationem, tum ad comparandam experientiam virtutis naturæ, custodiret vero, non aduersus inuicem; sed sibi, ne ipsum peccando amitteret; ut rectè interpretatur Sanctus Thomas quæst. 102. art. 3. Terra autem illa, quæ excolenda erat, & flumina, quæ ex paradiso egrediebantur, Genes. 2. vers. 10. vbi esse poterant, nisi in superficiæ terræ quacunquē demum parte? Quod ergo Beda 2. Cor. 12. dixit, *paradisu perstringere usque ad lunarem circulum,* aut non est verum, (si ad literam & propriè accipiatur;) aut figuratè accipiendum est, secundum quasi effectum; quia fuit in eo tantaveris amœnitas & tranquillitas, perinde ac si lunarem circulum contingeret, ut respondet Sanctus Thomas cit. q. 102. a. 1. ad 1.

17 III. Paradisum permansisse saltem vsque ad diluuium. Ita præter communem Patrum sententiam colligitur ex scriptura Genes. 3. v. 24. *Eiecitq; Adam & collocavit ante paradisum voluptatis Cherubim, & flammeum gladium atque versatilem, ad custodiam viam ligni vite.* Quorsum enim tali custodia opus esset, si mox, aut paulo post foret destruendus? Præterquam quod nulla erat ratio destructionis, ipseque Enoch postea ad paradisum translatus fuisse dicitur Eccli. 44. v. 16. *Enoch placuit Deo, & translatus est in paradisum, ut det gentibus penitentiam.*

18 IV. Paradisi quidem locum adhuc in terris vsquam extare; nec tamen determinate cognitum esse. Declarantur singula; Vtraque enim pars traditur à Sancto Thoma citat. quæstion. 101. articulo 2. & est communis Patrum ac Doctorum, qui absolute docent, paradisum adhuc superesse. Ratio sumitur ex præcedenti assertione. Quia enim paradisus erat quedam certa terre portio, singulariter à DEO excolta, ornata, & ad hominum habitationem accommodata, non potest negari, eum locum secundum se & materialiter acceptum adhuc superesse; quia terra nulli sui tam nobili parte diminuta est: etiamsi gratis interim concedatur, eam partem postea fuisse aquis seu mari circumfusam. Quia tamen nemo hæcenus fuit, qui eum locum in particulari cum fundamento solido determinauerit, nec ex Scriptura vllum sumi potest firmum indicium, quo is locus particulatim definiatur; idcirco nobis ille adhuc manet incognitus. Quamuis enim dicatur fuisse positus in Oriente, respectu Palæstinæ, iuxta Isidorum l. 14. Etymolog. c. 13. & S. Thomam q. 102. a. 1. & versionē LXX. & quorundam aliorum eius loci Genes. 2. v. 8. vbi nos legimus *A principio*, hebraice *Mikkedem*; cui nonnulli addunt fuisse sub æquinoctiali; quia tamē vtrumque loci attributum latissime patet; & quod de æquinoctiali dicitur, incertū est, nihil ex his particulatim potest definiri. Idem docent Augustin⁹ l. 2. de grat. Christi cont. Pelagiū & Cœlestiū c. 23.

91 V. Probabile esse, eum paradisi locū modo ea amoenitate non esse p̄ditum, quam olim habuit: ac p̄inde nec paradisum absolute loquendo amplius existare: etsi contrarium non minus probabile. Priorem partem tradunt illi, qui absolute negant, paradisum modo existare, in quibus potissimum Pererius lib. 3. & 7. in Genes. post Iansenium in Concord. Euangelic. capit. 143. quos sequuntur non pauci recentiores. Probatur & declaratur. Quia paradisus, vt esset congrua hominis in statu innocentie habitatio, non habebat hoc à natura; sed singulari quasi cura & cultu ipsius Dei; Gen. 2. v. 8. *Plantauerat autē Dominus Deus paradisum (seu hortum) voluptatis à principio, &c.* Quod etiam ratio dicat. Quia p̄petua illa & constans æquabilitas ac temperies aeris, nudis hominum corporibus fouendis necessaria; coniuncta tamen simul cum aliqua temporis vicissitudine, frugibus necessaria, non poterat esse sine peculiari Dei cura ac providentia: siquidē in nulla terre parte, vt experientia liquet, talis temperies cōstanter reperitur. Deinde amoenitas salubritasque fructuum, ac p̄cipue arboris vitæ, non alium nisi

Deum quasi plantatorem & cultorem requirebat; quod etiam indicat scriptura Gen. 2. v. 9. *Produxitq; Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum visui, & ad vescendum suave: lignum etiam vite in medio paradisi, lignumq; scientie boni & mali. &c.* Cum autem inundante postea diluuiο, cuius aquæ quindecim cubitis omnes montes superauerunt Gen. 7. v. 20. vtique etiam paradisi locum, nisi Deus singulari miraculo obstaret, obrui & destrui necesse fuerit; neq; tamen vlla appareat ratio, cur Deus singulari miraculo, aut eum aquis obrui noller, aut de nouo antiquam amoenitatem restaurari vellet, probabile fit, paradisi amoenitatem & decorem illum, vnde nomen accepit, non amplius existare.

Nihilominus quia cōmunis SS. Patrum & Doctorum cōsensus cum Magistro in 2. dist. 17. & cum S. Thoma q. 102. a. 1. ad 2. & 3. & a. 2. ad 3. & 4. censet, paradisum adhuc existare, in eoq; etiam nū Enoch & Eliam degere, non minus p̄babile est, etiamnum paradisum superesse, saltem secundum ea, quæ in ipso præcipuaerant; vt erat varia omnis generis fructuū arborumq; amoenitas, aeris insignis temperies, & arbor vitæ. &c. quæ nū obstat post diluuiū etiam in alium forte terræ locū fuisse translata. Vide Gregorium de Valentia disp. 7. q. 6. pun. 2. & Molinam de operibus sex dierum, disp. 25. & sequentibus.

Breuis Synopsis totius opificij sex dierum, ad textum scriptura Genes. 1. accommodata.

PLacet ad confirmationē eorum, quæ hæcenus tum de cœlis, tum de reliquo opificio sex dierum docuimus, breui compendio rem totam sub conspectu p̄ponere; idq; iuxta seriem & contextum ipsius scripturæ Genes. 1. vbi hac de re agitur. Ex quo patet, totam Moysis narrationem, iuxta expositā à nobis doctrinā, facile, plane, ac p̄cipue intelligi posse; non autē ita cōmode secundum eam, quam multi alij, de opificio sex dierū, atq; in primis de cœlis tradiderunt doctrinam. Sic igitur habent verba Genes. 1. iuxta traditam à nobis doctrinam explicata.

Versus 1. *In principio* (hoc est, in primo instanti temporis, ipsiusq; primi diei naturalis, tempore verno, vt dictum q. 1. dub. 4. & q. 2. dub. 1.) *creauit* (ex nihilo produxit, propria creatione, ex dictis q. 1. dub. 1. & q. 2. dub. 1.) *Deus* (ac tota sanctissima Trinitas, cui id opus commune, ex q. 1. dub. 2.) *Cælum* (totum corpus cœlestē quoad substantiam) & *terram*; (elementum terræ, & omnia intermedia, quæ ab his continentur corpora simplicia, seu elementa: adeoq; totum mundum corporeum, quoad substantiam, vt dictū q. 2. dub. 2.)

Versus 2. *Terra assemet* (vti propria eius natura ferēbat) *erat inanis & vacua* (nullaq; adhuc distinctione, nec ornata plantarū, aliorumq; mixtorū corporū p̄dita); & *tenebræ* (duodecim quasi horarū, vniusc; adeo noctis spatio, ex dictis q. 2. dub. 3.) *erant super facie abyssi* (totiusq; mundi corporei, tam cœlestis, quæ elemētaris, iā antea quoad substantiā creati, & quasi profundissima & caliginosa quadā abyssō demeriti.) *Et spiritus Dei ferēbatur super*